

De Minister van Financiën
Mw. S.A.M. Kaag, MA MPhil
Postbus 2020 I
2500 EE DEN HAAG

Datum

11 februari 2022

Contactpersoon

J.M.E. Smilde

Onderwerp

Verlaging maximale kredietvergoeding

Geachte mevrouw Kaag,

De Wetenschappelijke Commissie van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (verder de WeCo) heeft kennis genomen van de beleidsnota ‘Structurele verlaging maximale kredietvergoeding’. Zij merkt hierover graag het volgende op:

1. Inleiding

De regering is voornemens om vanaf 1 juli 2022 de maximale kredietvergoeding structureel te verlagen. Volgens de huidige regeling bestaat de maximale kredietvergoeding op jaarbasis uit de wettelijke rente – thans 2 procent – vermeerderd met een opslag van 8 procent. Dit percentage is op 10 augustus 2020 tijdelijk ingevoerd in verband met de gevolgen van de coronacrisis. Met dit voorstel wordt beoogd deze verlaging structureel door te voeren. Aan het wetsvoorstel ligt een uitgebreid onderzoek ten grondslag van SEO Economisch Onderzoek dat is gepubliceerd in het rapport “Effecten verlaging maximale kredietvergoeding” van november 2020 (SEO-rapport nr. 2020-91). In dat onderzoek wordt zowel de vraag- als de aanbodzijde van het consumptief krediet in beeld gebracht en onderzocht wat de mogelijke impact zal zijn van een verlaging van de opslag als onderdeel van de maximale kredietvergoeding.

2. Doel

Door de opslag op de wettelijke maximale kredietvergoeding te verlagen van (pre-corona) 12 naar 8 procent wordt beoogd om een balans te vinden tussen enerzijds het beschermen van de consument tegen risico's van krediet met hoge rentes en anderzijds het beperken van de kans op negatieve effecten. Bij een grotere verlaging van de opslag wordt namelijk de kans aanwezig geacht dat de winstmarges negatief worden en dat aanbieders het segment van klein consumptief krediet zullen verlaten. Het effect daarvan zou kunnen zijn dat consumenten overstappen naar het aanbod van grotere persoonlijke leningen en doorlopende kredieten of dat wordt gekozen voor kredietvormen met een nog hoger risico. Het voordeel voor consumenten zou daarmee kunnen omslaan in een nadeel.

3. Advies

De WeCo is positief over het voornemen om de maximale kredietvergoeding structureel te verlagen. De maatregel beperkt op effectieve wijze de mogelijkheid om woekerrentes te vragen en draagt daarmee bij aan het voorkomen van het ontstaan van problematische schulden. Vanwege de snelheid en eenvoud waarmee deze maatregel kan worden ingezet, ondersteunt de WeCo dan ook het voorstel om de tijdelijke maatregel tot een maximale opslag van 8 procent om te zetten in een structurele maatregel.

Tegelijkertijd, mede met het oog op het in 2021 verschenen voorstel van de Europese Commissie tot herziening van de richtlijn consumentenkrediet ([COM/2021/347](#)), wenst de WeCo nog het volgende op te merken.

In de dagelijkse rechtspraktijk zijn de ernstige gevolgen van een problematische schuldensituatie duidelijk zichtbaar. Zoals het SEO-rapport laat zien, zijn de oorzaken van het ontstaan daarvan zeer divers. Een laag inkomen kan een risicofactor zijn, maar ook *life events* zoals ziekte, baanverlies of een scheiding kunnen problematische schulden teweeg brengen. Het rapport toont aan dat vooral alleenstaanden en in het bijzonder alleenstaanden met kinderen kwetsbaar zijn.

Bij de behandeling van problematische schuldensituaties in de rechtspraktijk valt op dat een problematische schuldensituatie in snel tempo kan ontstaan als de inkomsten terugvallen en betalingsachterstanden ontstaan met betrekking tot de woning (huur of hypotheek, gas, water en elektra), ziektekostenpremie en belastingen. Als huishoudens zich als gevolg van een plotselinge wijziging in hun financiële omstandigheden tot consumptief krediet wenden voor het doen van noodzakelijke uitgaven, kan deze ogenschijnlijk eenvoudige oplossing de financiële situatie in een kort tijdsbestek in een problematische schuldsituatie doen belanden. Oorzaken daarvan zijn dat het gat in de inkomsten niet snel gedicht kan worden en/of de lasten niet snel genoeg kunnen worden teruggebracht. Het vinden van een nieuwe bron van inkomsten of het wijzigen van de woonsituatie kost immers vaak weken tot maanden.

In die situatie werken de contractueel overeengekomen boete- en/of verdragingsrentes als katalysators. Zij dragen er aan bij dat ontstane schulden snel tot enorme proporties groeien. Deze kunnen in korte tijd zo hoog worden, dat betalingen door de schuldenaar niet meer kunnen worden afgeboekt op de hoofdsom, waardoor schulden niet meer worden ingelost en de schuldensituatie verergert. Doordat de rentes een contractuele grondslag kennen en geen maximum, kunnen de schulden jarenlang voortduren en is het vrijwel onmogelijk om uit een problematische schuldensituatie te komen.

Uit het rapport blijkt dat niet alle consumenten met financiële problemen gebruik maken van consumptief krediet en dat het deel dat dat wel doet, een klein deel vormt van de totale populatie van gebruikers van consumptief krediet. Het merendeel van de consumptieve-kredietgebruikers handelt met andere woorden niet vanuit een (dreigende) problematische schuldensituatie, maar gebruikt het consumptief krediet als korte overbrugging voor de aanschaf van bepaalde goederen, zoals een telefoon, auto, elektra (tv, laptop), kleding, meubels en huishoudelijke apparatuur. Het SEO-rapport neemt kennelijk – en terecht – tot uitgangspunt dat er een maatschappelijke behoefte is om gebruik te kunnen maken van consumptief krediet en stelt zich van daaruit de vraag wat – gezien de noodzaak om consumenten te beschermen tegen woekerrentes enerzijds en de kosten van het aanbieden van consumptief krediet anderzijds – een redelijke maximale opslag zou zijn. De WeCo vraagt zich echter af of met deze generieke maatregel voldoende bescherming wordt geboden aan die groep consumenten voor wie vanwege hun financiële situatie het afsluiten van een consumptief kredietlening op dat moment schadelijk kan zijn. Die groep is zoals het SEO-rapport vaststelt klein, maar vanwege de ernstige en ingrijpende gevolgen van een

problematische schuldenlast is het naar de mening van de WeCo aan te bevelen om naast deze algehele structurele verlaging van de opslag van de maximale kredietvergoeding specifieke maatregelen te ontwikkelen ten behoeve van deze groep.

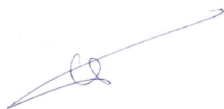
Daarbij kan gedacht worden aan maatregelen die kunnen worden genomen voorafgaand aan de totstandkoming van een kredietovereenkomst, maar ook aan maatregelen waarin achteraf de maximale kredietvergoeding wordt gefixeerd of de opslag na bepaalde tijd komt te vervallen, zodat kan worden teruggevallen op de wettelijke rente. De WeCo verwijst voor voorbeelden naar het recente voorstel van de Europese Commissie. Daarin wordt onder meer voorgesteld om de informatievoorziening te verbeteren, om ook kredieten van minder dan 200 euro onder het toepassingsbereik van de richtlijn te laten vallen, om de regels met betrekking tot de kredietwaardigheidstoets te verduidelijken en aan te vullen, om lidstaten te verplichten een plafond in stellen, zoals een renteplafond (conform de huidige Nederlandse regelgeving) of een plafond voor het jaarlijkse kostenpercentage of een plafond voor de totale kosten van het krediet en om schuldadviesdiensten ter beschikking te stellen.

De WeCo wijst in dit verband ook nog op het volgende. Niet iedereen heeft steeds even goed zicht op zijn eigen draagkracht, zo leert de ervaring in de rechtspraak. Het treffen van de voorgestelde en aanvullende maatregelen strookt met de wens van de wetgever om in de beleidsvorming rekening te houden met het 'doenvermogen' van de betrokken doelgroep(en). De aanbieders van consumptief krediet voorzien enerzijds in een belangrijke maatschappelijke behoefte. Anderzijds is het maatschappelijk onwenselijk dat zij ook consumptief krediet verstrekken aan personen die reeds in financiële problemen verkeren. Het is de WeCo bekend dat de schuldenlijsten van personen die om toelating tot de schuldsanering verzoeken niet zelden een groot aantal schulden bevatten vanwege op afbetaling gekochte goederen. Het verminderen van de maximale rente die in rekening mag worden gebracht, verhoogt naar de WeCo verwacht de prikkel voor de aanbieders van consumptief zelf strenger de kredietwaardigheid van potentiële klanten te beoordelen.

4. Conclusie

De WeCo stemt in met het voorstel tot structurele verlaging van de maximale kredietvergoeding tot de wettelijke rente vermeerderd met een opslag van 8 procent. De ernstige en ingrijpende gevolgen van een problematische schuldenlast rechtvaardigen naar de mening van de WeCo echter wel dat daarnaast specifiek ten behoeve van de groep consumenten die in een problematische schuldsituatie dreigt te raken of is geraakt, alsnog passende maatregelen worden genomen om hun (rechts)positie te verbeteren.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

Prof. mr. Th. A. de Roos
voorzitter